

Verksamhetsplan Energiintelligent Dalarna 2014

Beslutad av styrgruppen för Energiintelligent Dalarna 2014 02 11

Energiintelligent Dalarna är ett nätverk för alla aktörer i länet som är involverade i eller intresserade av energi- och klimatfrågor. Energiintelligent Dalarna står för det samlade regionala ledarskapet och utgör den naturliga plattformen för samverkan i dessa frågor.

Vision

Energiintelligent Dalarnas vision är ett energiintelligent och klimatsmart Dalarna som bidrar till en hållbar utveckling på global nivå – ett pilotlän för grön utveckling.

Vi ska engagera hela Dalarna i att vara förebild för grön utveckling och därigenom skapa goda affärer. Pilotlän för grön utveckling innebär att vi:

- har en ledande europeisk position för energiomställning och minskad klimatpåverkan,
- knyter ihop energiomställningen med hållbar tillväxt och stödjer smart specialisering inom hållbart samhällsbyggande,
- har kunskaper och erfarenheter som efterfrågas av beslutsfattare,
- öppnar dörrar för internationell samverkan,
- underlättar för finansiering av insatser samt
- engagerar regionala och lokala aktörer för grön utveckling

Mål

Energi- och klimatstrategin för Dalarna är vägledande för arbetet inom Energiintelligent Dalarna med fokus på att uppnå Dalarnas sektorsspecifika och kvantifierade mål till 2020 och 2050 för:

- energieffektivisering,
- utsläpp av växthusgaser,
- förnybar och återvunnen energi,
- konsumtionens klimatpåverkan och
- energiomställningens sysselsättningsmöjligheter

Verksamhetsidé

Energiintelligent Dalarna ska genom samverkan och ett framgångsrikt arbete inom alla sektorer:

- genomföra insatser för att uppnå Energiintelligent Dalarnas mål,
- initiera åtgärdsinriktade sektorsvisa samverkansprocesser,
- etablera effektiva arbetssätt för att planera, genomföra och följa upp åtgärder,

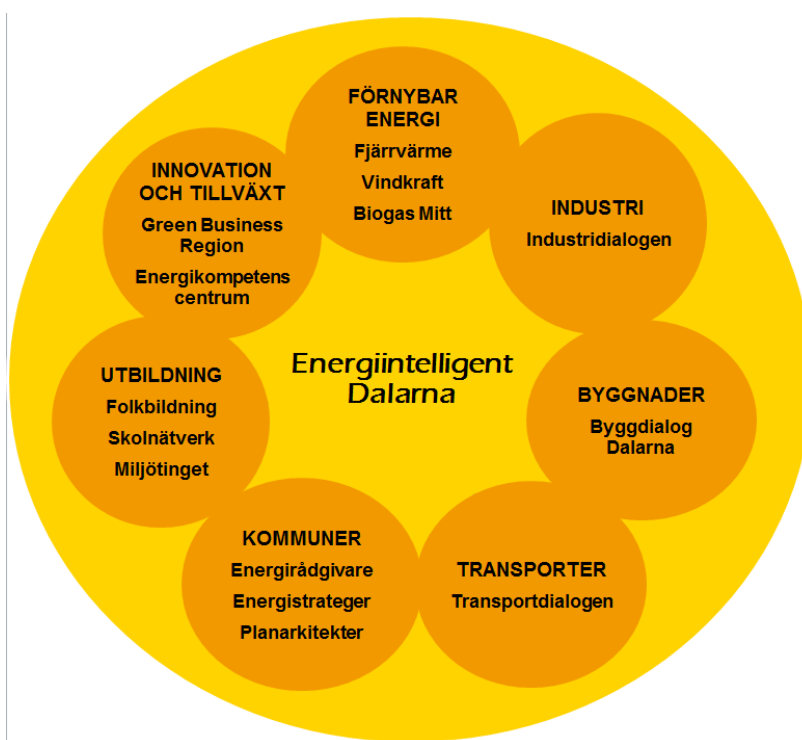
- stimulera nytänkande som driver energiomställningen framåt,
- tillvarata möjligheterna för miljödriven näringslivsutveckling samt
- involvera beslutsfattare för öka legitimiteten kring Energiintelligent Dalarna och dess mål

Samverkan, erfarenhetsutbyte och dialog mellan olika intressenter gör att vi tar tillvara länets samlade kompetens inom energi- och klimatområdet, i både planering och genomförande av insatser.

Samverkansstruktur

Energiintelligent Dalarna har tre formella samverkansforum; styrgrupp, samordningsgrupp och ett bredare aktörs- och intressentnätverk. Varje år genomförs ett samlande regionalt energiseminarium. Energiintelligent Dalarna koordineras genom ett sekretariat på Länsstyrelsen.

Inom Energiintelligent Dalarna finns många nätverk/processer som bidrar till att genomföra energi- och klimatstrategin för Dalarna. Nuvarande nätverk/processer visas i nedanstående figur. Viktiga regionala aktörer så som Region Dalarna, Länsstyrelsen Dalarna, Högskolan Dalarna och Gävle-Dala Energikontor ansvarar för flera av nätverken/processerna. De flesta nätverk/processer är representerade i EID samordningsgrupp.

Uppföljning

Energiintelligent Dalarna, insatser inom Energiintelligent Dalarna och målen i energi- och klimatstrategin för Dalarna följs upp och utvärderas på olika sätt.

Inom ramen för miljömålsuppföljning tar Länsstyrelsen fram statistik och indikatorer som visar hur energianvändningen, utsläpp av växthusgaser och produktionen av förnybar energi (vindkraft) i Dalarna utvecklas över tiden. Den information visar hur vi ligger till relativt strategins mål.

Uppföljning görs årligen av Energiintelligent Dalarnas verksamhetsplan för att belysa om insatserna genomförts som tänkt. En utvärdering görs för att bedöma om insatserna är tillräckliga för att genomföra energi- och klimatstrategin. Utvärderingen genomförs för att uppnå ständig förbättring i arbetet och bedöma vilka nya insatser som behövs

De enskilda projekten/insatserna bör, inom ramen för sin finansiering, utvärderas utifrån hur de bidragit till energi- och klimatstrategins genomförande och mål. Detta för att utveckla ännu bättre projekt och för att vi ska bli ännu effektivare i vårt arbete.

Uppföljningen och utvärderingen av resultaten i förhållande till beslutade mål och planer utgör ett viktigt underlag för utveckling av Energiintelligent Dalarnas verksamhet och insatser och är därmed beslutsunderlag för styr- och samverkansgrupp. Uppföljningen ska även stimulera hela Dalarnas energiarbete – genom att sprida resultat och erfarenheter från enskilda projekt och aktiviteter.

Ekonomi

Länsstyrelsen ansvarar för och finansierar koordineringen av arbetet inom Energiintelligent Dalarna samt dess sekretariat. Konkreta insatser genomförs och finansieras inom ramen för de enskilda aktörernas ordinarie verksamheter eller i form av projektfinansiering.

Verksamhetsplan – insatser och aktiviteter

Redovisas i bifogat Excel-dokument.

Energiintelligent Dalarnas VP 2014

Löp nr	1. Rubrik 2. Kort beskrivning inkl hemsidaadress 3. Projektid, processer anger ingen tid 4. Insatser 2014, vem, vad och när (om inte tydligt i annan kolumn)	Ansvarig Förkortningarna förklaras sist i dokumentet
1 0 0	Åtgärdsområde 1: Hållbar konsumtion och produktion	
1 1 0	Hållbar konsumtion	Länsstyrelsen samordnar VP:n
1 1 1	1. Kunskapsunderlag för regionalt arbete med hållbar konsumtion 2. Projektidé är under utveckling, finansiering från LEKS/RUS. 3. Projektet genomförs under 2014. 4. Under utveckling.	Länsstyrelsen Miljömålsam./Energisam.
1 1 2	1. Projektet Handel eller besöksnäring? - Hur kan handelns branschglidning skapa tillväxt i glest befolkade miljöer 2. Projektet är en del i processen att skapa ett kompetenscentrum och en samverkansplattform för handel och besöksnäring som utvecklings- och tillväxtfaktor i glest befolkade miljöer. Energi- och klimatfrågorna är en del i detta. 3. Projektet har finansiering till maj 2014. Möjligheter till utökad finansiering för 2014 samt strukturfondsansökan för 2015 och framåt undersöks. 4. Koppla detta arbete till insatsen ovan om kunskapsunderlag för regionalt arbete med hållbar konsumtion.	Högskolan Dalarna m fl
1 1 3	1. Insatser hos intresseorganisationer 2. Intresseorganisationer ordnar seminarier, studiebesök, etc för att sprida information och engagemang om energiomställningen och minskad klimatpåverkan. 3. Löpande. 4. Exempel från SNF: Föreläsning om biogas (Dan-Eric Archer), om Tillväxtens dilemma/Kejsarens nya kläder (Stellan Tengroth), klädbyttardag, egen el (Johan Ehrenberg), projektet Lokal mat och energi med bl a föreläsning Tillsammansodling och omställning i Leksand och Mora (Anders Persson). Exempel från Dala Energiförening: Föreläsning på temat producera egen el med hjälp av stirlingmotor m m., Studiebesök till kraftvärmeverket i Falun med Villaägarna i Falubygden, studiebesök till en anläggning för solceller i Djurås, Studieresa till Norra Djurgårdsstaden i Stockholm, studiebesök till en anläggning med transparenta takpannor i vilken el och värme produceras, kvällsföreläsning kring belysning och ledlampor.	Dala Energiförening, SNF, Friluftsförbundet, Villaägarna i Falubygden
1 2 0	Hållbar produktion (insatserna tas upp under andra åtgärdsområden)	
1 2 1		
1 3 0	Innovation och tillväxt (f.d. Miljöteknik)	GBR samordnar VP:n
1 3 1	1. Öppen innovationsarena för energieffektivt samhällsbyggande 2. Ta fram en plattform för smart specialisering och utreda möjligheterna till en öppen innovationsarena inom området energieffektivt samhällsbyggande. 3. Januari - december-2014. 4. Genomföra projektet Next Horizon, vilket bland annat innebär att ta fram en form av handlingsplan för området Innovation och tillväxt.	Högskolan, Region Dalarna mfl
1 3 2	1. FEM2020 2. FEM-projektet (förnybar energi, energieffektivisering och miljö)syftar till ökad affärsutveckling samt att stärka regionens kompetens inom förnybar energi och energieffektivisering. Genom ökat gränsoverskridande samarbete ska FEM2020 stärka gränsregionens globala konkurrenskraft genom att initiera klimatdriven utveckling. Detta skall göras genom samarbete inom tre huvudområden: Mötesplats för klimatdriven utveckling, Analys och utveckling mot 2020, Kommunikation och profilering. Värmland och de norska länen Hedmark och Akershus ingår också i projektet. För mer info: www.femweb.nu. 3. Projektet kommer att pågå till den 31 augusti 2014. 4. Analys och utveckling mot EU2020, initiera och stärka internationella kontakter, samt affärsutveckling kopplat till besök inom området klimat och energi.	Stiftelsen Teknikdalen
1 3 3	1. Vindkraftfokus 2012-2015 2. Triple Steelix driver ett projekt kring vindkraftens teknikutveckling och service med fokus på möjligheterna för lokala företag. 3. T o m dec 2014. 4. Involvera duktiga verkstadsföretag som kan service och underhåll av vindkraftverk ooh få dem att gruppera sig och sätta en del av sina strategiska resurser på att möta den efterfrågan som kommer om 4-5 år och framåt.	Triple Steelix
1 3 4	1. Energi och MiljökompetensCentrum (EMC) 2. Högskolan Dalarna driver ett treårigt projekt med start 2011. Projektet erbjuder labb-miljöer och ger på olika sätt kunskapsstöd till företag som vill utveckla produkter eller tjänster inom energi och miljö och syftar till att öka samverkan mellan högskolan och regionala aktörer. För mer info: www.du.se/emc 3. 2011-2014 4. Inköp av klimatkammare för test av byggdelar, genomförande av flera seminarier (energieffektivisering, solel), ansökningar för långsiktigt samarbete med regionala företag.	Högskolan Dalarna

1	3	5	<p>1. Green Business Region (GBR)</p> <p>2. GBR utvecklar miljöteknikföretagande tillsammans med tillväxtmiljöerna i klustren ByggDialog Dalarna, High Voltage Valley m fl. Målet med Green Business Region är att Dalarna och Gävleborg år 2015 ses som en ledande region inom miljöteknik - en region där många företag vågar växa genom att utveckla hållbara och miljöanpassade lösningar som skapar nya jobb. För mer info: www.greenbusinessregion.se.</p> <p>3. Projektet pågår t o m dec 2014.</p> <p>4. Stödja miljöteknikföretag som vill nå nya och större marknader. Vidareutveckla etablerade internationella kontakter. Attrahera internationella besökare i samarbete med andra regioner i Sverige.</p>	Stiftelsen Teknikdalen
1	3	6	<p>1. MiljöBRIC</p> <p>2. Green Business Region (Dalarna och Gävleborg) medverkar tillsammans med Business Sweden, Stockholm Cleantech, Business Region Göteborg och Cleantech Östergötland i ett affärsutvecklingsprogram som riktar sig till exportmarknaden i BRIC-länderna. Tillväxtverket har avsatt 20 st konsultcheckar á 250 000 kr för företag som deltar i projektet. Målet med projektet är att fler miljöteknikföretag eller företag som är leverantörer inom miljömässigt hållbara system har rätt kunskap för att ta sig an affärsmöjligheterna på tillväxt- och fjärrmarknaderna med fokus på BRIC (Brasilien, Ryssland, Indien och Kina). Målet är också att underlätta för företag att göra "hemläxan" så att de klarar av sina internationella satsningar och därmed kan växa med efterfrågan. För mer info: www.greenbusinessregion.se.</p> <p>3. Projektet pågår t o m dec 2014.</p> <p>4. Stötta de företag från vår region som deltar i affärsutvecklingsprogrammet och de som ska söka konsultchecken á 250 000 kr från Tillväxtverket. Målet är att miljöteknikföretagen ska inleda en exportsatsning mot någon av BRIC länderna.</p>	Stiftelsen Teknikdalen /GBR
1	3	7	<p>1. ASSET</p> <p>2. ASSET är en paraplyorganisation för svensk miljöteknik. Föreningen är en sammanslutning av nationella och regionala organisationer för företag verksamma inom hela miljöteknikområdet. Föreningens syfte är att verka för de svenska miljöteknikföretagens intressen. Föreningen ska komplettera medlemsorganisationernas egna arbete med att stärka och utveckla medlemsföretagen och företräda miljöteknikområdets samlade intressen mot politiker, myndigheter, allmänheten och media. Föreningen representerar även branschen i internationella sammanhang. För mer info: www.miljoteknik.org.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Aktivt deltagande genom en styrelseplats i ASSETS styrelse samt uppdrag för branschföreningen Avfall Sveriges exportsatsning.</p>	Stiftelsen Teknikdalen
1	3	8	<p>1. HVV en arena för att utveckla morgondagens teknik och företagande inom elkraftteknik</p> <p>2. Under åren 2011-2014 kommer High Voltage Valley att kraftsamla inom fem strategiskt viktiga utvecklingsområden: Kompetensförsörjning, Industriell tillämpning genom ökat samarbete mellan SMF och FoU, Innovationsstöd, Internationalisering, Marknadsföring. Samtliga är kopplade och utgår från den övergripande visionen och syftet med klusterinitiativet High Voltage Valley.</p> <p>3. 1 januari 2011 - 31 december 2014.</p> <p>4. Stärka regionens SMF genom kompetensförsörjande aktiviteter och stöd och råd vid kommersialisering av produkter. Arbeta med internationalisering av företag.</p>	High Voltage Valley
1	3	9	<p>1. Testbädd - Energiförsörjning för modern gruvbrytning ur ett miljö- och energiperspektiv</p> <p>2. Denna förstudie syftar till att hitta tänkbara metoder och verktyg för att få till energieffektiva energisystem för gruvans samtliga processer; från brytning via uppföring och anrikning till färdig produkt. Det handlar också om att se hur man kan minimera behovet av utbyggnad av elinfrastruktur och bidra till minskad miljöpåverkan i det matande elnätet.</p> <p>3. nov 2013 - april 2014.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	HVV
1	3	10	<p>1. Utbildning av näringslivstjänstemän - nationellt LEKS-projekt</p> <p>2. Medverka i genomförandet av utbildning för näringslivstjänstemän på kommunal och regional nivå.</p> <p>3. 2013-2014.</p> <p>4. Driva på för att utbildningen ska komma tillstånd och genomföra hela eller delar av den under 2014.</p>	Länsstyrelsen Näring
1	3	11	<p>1. Stödfunktion för energi- och klimatmål i strukturfonderna - nationellt LEKS-projekt</p> <p>2. Hitta former för att vara en stödfunktion till energi- och klimatprojekt som drivs inom strukturfonderna.</p> <p>3. 2014-2020.</p> <p>4. Undersöka möjligheten att bli en stödfunktion och söka finansiering för denna.</p>	Länsstyrelsen Näring
2	0	0	Åtgärdsområde 2: Industrins energianvändning och klimatpåverkan	
2	1	0	Processindustrier som ingår i handelssystemet med utsläppsrätter	Länsstyrelsen samordnar VP:n
2	1	1	Länsstyrelsen anordnar möte med processindustrierna där det bland annat diskuteras vilka aktiviteter de gör och planerar för att bidra till målen i energi- och klimatstrategin.	Länsstyrelsen energiam./miljö
2	2	0	Industrier utanför systemet med utsläppsrätter (inkluderar även besöksnäringen)	
2	2	1	<p>1. Samverkansforum för ett energieffektivare näringsliv</p> <p>2. Samverkansforum som samlar näringslivet med inriktning på industrin i Gävleborg och Dalarna.</p> <p>3. Startades under 2012 och fortlöper.</p> <p>4. Ta fram handlingsplan för 2015 med sikte på att bidra till energi- och klimatstrategins mål för 2020 och 2050.</p>	GDE + Lst Näringsliv
2	2	2	<p>1. BEE -Branschvis energieffektivisering</p> <p>2. Projekt för stöd till energieffektivisering i utvalda branscher inom Dalarna och Gävleborgs län.</p> <p>3. Juni 2013 - december 2014.</p> <p>4. Genomföra energikartläggningar och ge konsultstöd för planering av åtgärder i minst 8 branscher, hos minst 40 företag vilket ska ge en besparing på minst 8 000 MWh/år.</p>	Länsstyrelsen Näring

2	2	3	<p>1. GREEN 2020</p> <p>2. Projekt för stöd till energieffektivisering av skidanläggningar i Dalarna.</p> <p>3. 2012-2014.</p> <p>4. Avslutande aktiviteter i projektet såsom resultatdokumentation och spridning.</p>	Länsstyrelsen Näring
2	2	4	<p>1. Energikartläggningscheckar - Länsstyrelsens arbete</p> <p>2. Erbjuder företag konsultcheckar för energikartläggningar</p> <p>3. Januari - december-2014.</p> <p>4. Länsstyrelsen avsätter 1 milj kr för detta under 2014 och informerar aktivt i lämpliga sammanhang om möjligheten att få stöd.</p>	Länsstyrelsen Näring
2	2	5	<p>1. Energikartläggningscheckar - GDEs arbete</p> <p>2. Drygt 1000 företag i Gävle-Dala kontaktas och uppmanas att söka EKC.</p> <p>3. Oktober 2011-september 2014.</p> <p>4. Fortsatta kontakter med resterande företag. All info samlas i en datafil, lika för hela landet.</p>	GDE
2	2	6	<p>1. Miljöbalkens energihushållningsbestämmelser</p> <p>2. Länsstyrelsen medverkar aktivt i nationella arbetsgrupper för att utveckla nationell vägledning/utbildning för energihushållning i miljöprövning respektive miljötillsyn samt även implementera dessa i Dalarna. För samverkan mellan kommunerna finns ett miljöhandläggarnätverk som har regelbundna träffar.</p> <p>3. 2014-15.</p> <p>4. Medverka i nationell arbetsgrupp för att ta fram vägledning för energi i miljöprövning och Miljösamverkan Sveriges/Energimyndighetens planering av utbildningar i energitillsyn.</p>	Länsstyrelsen Miljö
2	2	7	<p>1. VA-sektorns energihushållning</p> <p>2. VA-huvudmännen upprättar åtgärdsplaner för energihushållning och åtgärdsarbetet stöds genom de utbildningar DalaVA genomför.</p> <p>3. 2014-16.</p> <p>4. Ta fram åtgärdsplaner för respektive verksamhet och huvudmans energihushållningsarbete. Energiutbildning för VA-personal.</p>	DalaVA
2	2	8	<p>1. Info & rådgivning mindre kyl- och värmeanläggningar</p> <p>2. Fastighetsägare med kyl- och värmeanläggningar får rådgivning om upprustning av sin utrustning.</p> <p>3. Januari 2014-juni 2015.</p> <p>4. Energikontoren Sverige äger projektet. Genomförs med Energimyndigheten och branschföreningar.</p>	GDE
3	0	0	Åtgärdsområde 3: Energianvändning i bostäder och lokaler	Byggdialogen samordnar VP:n
3	1	1	<p>1. Byggdialogens energigrupp</p> <p>2. Grupp med fastighetsägare och konsulter som gemensamt beslutar om aktiviteter som ska genomföras.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Framtagande av handlingsplan för 2015 för genomförande av Dalastategin för lågenergibyggande. Handlingplanen visar även hur arbetet bidrar till att nå målen i energi- och klimatstrategin för 2020 och 2050.</p>	Byggdialog Dalarna
3	1	2	<p>1. Lågan - energieffektivisering i småhus</p> <p>2. Värmefotografering, täthetsprovning, åtgärds paket av typhus (småhus).</p> <p>3. Detta delprojekt avslutas under 2014.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	Byggdialog Dalarna
3	1	3	<p>1. Lågan - goda exempel</p> <p>2. 10 goda exempel på lågenergibyggnader.</p> <p>3. Detta delprojekt avslutas under 2014.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	Byggdialog Dalarna
3	1	4	<p>1. Mount EE</p> <p>2. Projekt för energieffektivisering och hållbart byggande i offentliga byggnader. www.mountee.eu.</p> <p>3. 2012-2015.</p> <p>4. Stöd till Säter, Falun, Vansbro, Orsa, Älvdalen kommun för energieffektivisering och materialval i befintliga och nya byggnader genom pilotprojekt samtidigt med strukturellt arbete inom deltagande kommuner.</p>	Länsstyrelsen Näring
3	1	5	<p>1. Energieffektivisering i lanthandlar</p> <p>2. Projekt för stöd till energieffektivisering i livsmedelsbutiker på landsbygden i Dalarna.</p> <p>3. 2012-2014.</p> <p>4. Genomförande av åtgärder i tidigare framtagna energiplaner för länets livsmedelsbutiker på landsbygden.</p>	Länsstyrelsen Näring
3	1	6	<p>1. Fastighetsskötartutbildning</p> <p>2. Utbildning för verksamma fastighetstekniker med ansvar för att minska energikostnaderna.</p> <p>3. Okt 2013 till maj 2014, rullande från år till år så länge intresse finns från kursdeltagare och kursansvarig.</p> <p>4. Utbildningsomgång 3 avslutas i maj. Ny omgång planeras med start i höst.</p>	GDE
3	1	7	<p>1. Regionala noder för lågenergihus</p> <p>2. Nationellt projekt som ska bidra till att etablera en bred marknad för lågenergi- och nära nollenergibyggnader. I samverkan mellan regionala aktörer skapas plattformar eller kompetenscentra, så kallade noder (liknande Byggdialog Dalarna). Byggdialogen är mentor för ett antal län/regioner och GDE arbetar för att bygga upp sådan plattform/kompetenscentra i Gävleborg.</p> <p>3. Hösten 2013 t o m 2014.</p> <p>4. I samverkan med regionala aktörer föra en dialog om utvecklingen av visioner, konkreta mål och arbetssätt för den regionala samverkan.</p>	Byggdialog Dalarna och GDE

3	1	8	<p>1. Uthållig idrott</p> <p>2. Föreningar i Dalarna och Gävleborg kan få stöd för att effektivisera energianvändningen i idrottsanläggningar. Resultaten av dessa vidtagna åtgärder ska sedan användas för att sprida till övriga ca 1500 föreningar.</p> <p>3. Sommar 2012 till okt 2014.</p> <p>4. Sprida tips om hur energieffektivisering kan ske genom genomförda satsningar i utvalda föreningar.</p>	GDE
3	1	9	<p>1. Företagsforskarskola REESBE</p> <p>2. 12 industridoktorander forskar kring energieffektivisering i byggd miljö med fokus på koppling till fjärrvärme.</p> <p>www.hig.se/reesbe.</p> <p>3. 2013-2018.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	HDa, Tunabyggen, Byggpartner, FEV
3	1	10	<p>1. EU FP7 projekt Inspire</p> <p>2. Totalrenovering och energieffektivisering för bostäder och kontor, www.inspirefp7.eu.</p> <p>3. 2012-2016.</p> <p>4. Framtagning av renoveringspaket för målbyggnader, bl.a. i Sverige.</p>	HDa + 23 europeiska aktörer
3	1	11	<p>1. Nationell nod i det virtuella renoveringscentrumet</p> <p>2. Att start upp en nod i det nya virtuella renoveringscentrumet som koordineras i Lund.</p> <p>3. 2014 - .</p> <p>4. Framtagning av nodens roll, form samt ansökningar för att fylla den med innehåll.</p>	Högskolan Dalarna
3	1	12	<p>1. Energitillsyn mot lokaler</p> <p>2. Några av Dalarnas kommuner driver ett projekt där de genomför energitillsyn mot lokaler.</p> <p>3. 2014-15.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	Dalarnas kommuner i samverkan
4	0	0	Åtgärdsområde 4: Transporternas energianvändning och klimatpåverkan	Region Dalarna samordnar VP:n
4	1	1	<p>1. Transportdialogen</p> <p>2. Nätverk av regionala aktörer som arbetar med transporter.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Ta fram handlingsplan för 2015 med sikte på hur arbetet ska bidra för att uppnå målen i energi- och klimatstrategin för 2020 och 2050. Handlingsplanen är även bra underlag för exempelvis strukturfondsansökningar.</p>	Region Dalarna
4	1	2	<p>1. Hållbara transporter</p> <p>2. Kommunalt nätverk för transporter.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Öka samarbetet med Dalakommunernas energi- och klimatgrupp för att underlätta kommunernas arbete.</p>	Region Dalarna
4	1	3	<p>1. BiogasMitt Framåt!</p> <p>2. Projekt och organisation för att utveckla framställning och användning av biogas i GävleDala-regionen.</p> <p>3. April 2012 till maj 2015.</p> <p>4. Fortsätta vara en regional plattform för biogasfrågor med support och tillgång till ett brett nätverk av kunskap och erfarenhet inom biodrivmedelsområdet. Informationsspridning; Arrangera studiebesök, seminarier, utbildningar i samverkan med övriga aktörer i regionen, bl a Gävle Dala Drivmedelskonvent 2014 den 20-21 mars.</p>	GDE
4	1	4	<p>1. Trafikantveckan</p> <p>2. Den årliga "Trafikantveckan" i september arrangeras 2014 med Gävle Dala Energikontor som samordnare för aktiviteter.</p> <p>Genomförs av energi- och klimatrådgivningen i kommunerna samt mobilitetskontor.</p> <p>3. Årligt återkommande så länge stöd finns från exv Energimyndigheten.</p> <p>4. Genomföra aktiviteter i så många kommuner som möjligt, med relevans till transportsektorns omställning.</p>	GDE
4	1	5	<p>1. Grönare vägval</p> <p>2. Grönare Vägval är ett samarbete mellan Dalatrafik, Tåg i Bergslagen, Region Dalarna och det kommunala nätverket "Hållbara transporter". www.grönarevägval.se.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Kraftsamla kring ett ökat kollektivtrafikresande samt driva kampanj för att öka cyklandet.</p>	Region Dalarna
4	1	6	<p>1. Fjällpaketet</p> <p>2. Aviktsförklaringen är ett formaliserat sätt där näringen, regionala organisationer, kommuner och myndigheter tillsammans löser de transportproblem som finns under vissa tider på året.</p> <p>3. Våren 2014.</p> <p>4. Implementering av avsiktsförklaringen.</p>	Region Dalarna
4	1	7	<p>1. Ja, vi möts resfritt</p> <p>2. Skapa förutsättningar för mer webb- och videomöten mellan Dalarnas kommuner och kommunerna och landstinget.</p> <p>3. Hösten 2013 t o m sept 2014. Fortsätter i Dala IT's regi efter detta datum.</p> <p>4. Införa videokonferensrum i alla kommuner samt utbildning av 90 mötesagenter i webb- och videomöten. Agenterna utbildar i sin tur 20 personer vardera. Målsättningen är att energiåtgången för transporter vid möten ska minska med 1,6 GWh från 2015.</p>	Länsstyrelsen Energisam. / Dala IT
4	1	8	<p>1. Transportplanering vid evenemang</p> <p>2. Transportplanering vid 2 evenemang i Gävle Dala-regionen.</p> <p>3. Pågår under 2014.</p> <p>4. Effektmålet är att minska bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp med 10-30% per evenemang.</p>	GDE
5	0	0	Åtgärdsområde 5: Jordbrukets och skogsbrukets klimatpåverkan	Länsstyrelsen samordnar VP:n

			<p>1. Landsbygdsprogrammet</p> <p>2. Varje EU-land har ett landsbygdsprogram, ett nytt kommer att tas fram för perioden 2014 – 2020. Det övergripande målet för landsbygdsprogrammet är samma som för svenska landsbygdspolitiken, dvs. att främja en ekonomisk, ekologisk och social hållbar utveckling av landsbygden.</p>	
5	1	1	<p>3. Nuvarande landsbygdsprogram bedrevs under 2007 – 2013 och det kommande ska gälla för perioden 2014 -2020.</p> <p>4. Greppa näringen (se nedan) ingår i landsbygdsprogrammet och kommer med största sannolikhet att ingå även i det kommande. Utöver Greppa Naringen ingår även projektstöd och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet. Projektet Energilots 2.0 (se nedan) har t.ex. projektstöd från Landsbygdsprogrammet. Företagsstöd lämnas bl.a. till olika typer av energiprojekt som konvertering av spannmålstorke från olja till biobränsle etc.</p>	Länsstyrelsen Landsbygd
			<p>1. Energilots 2.0</p> <p>2. LRF:s projekt Energilots arbetar dels övergripande med strategiska energifrågor för landsbygds och lantbruksföretag och dels gårdsnära med företagsutveckling inom området förnybar energi.</p> <p>3. 2011-2014.</p>	
5	1	2	<p>4. Insatser 2014: Stöttning/lötsning av lantbrukares satsningar på biogas och andra affärer med förnybar energi; Stöd till och främjande av Energieffektivisering på lantbruk samt ev. uppföljning energikartläggningar: energikartläggningar, gruppträffar (inom ramen för Greppa Naringen Energikollen, eller egna arrangerade); Studieresa till Östergötland, se lösningar för energieffektiv spänningshantering/torkning/lagring; Studiebesök på småskaligt vattenkraftverk i Dalarna; Studieresa till soleanläggning för lantbruk (ort/plats ej klart); Kurser i sparsam traktorkörning på lantbruk (organiseras på begäran/efterfrågan lokalt).</p>	LRF
			<p>1. Greppa Naringen</p> <p>2. Kostnadsfri rådgivning som både miljön och lantbrukets ekonomi tjänar på. www.greppa.nu.</p>	
5	1	3	<p>3. Greppa Naringen kommer med stor sannolikhet att pågå åtminstone under den kommande Landsbygdsprogramsperioden 2014 - 2020. Individuell rådgivning inom fastlagda och standardiserade ”moduler”. Vissa av dessa moduler har energi- och klimatfokus eller är sådana som innefattar optimal gödsling samt åtgärder för att höja mullhalten i marken.</p> <p>4. Upphandling av konsulter och eventuellt stöd för energikartläggningar.</p>	Länsstyrelsen Landsbygd
6	0	0	Åtgärdsområde 6: Förnybar och återvunnen energi	HDa samordnar VP:n
			<p>1. EU Projekt EnergizAir</p> <p>2. Ta fram prognos för solvärme, sol och vindkraft produktion - som blir EnergiVäderRapporter i media</p> <p>3. Mars 2013-maj 2015.</p> <p>4. Få igång EnergiVäderRapporter i media.</p>	GDE
6	1	1		
			<p>1. Nätverk för vindkraftens utbyggnad</p> <p>2. Regionala elnätsägaren träffar vindkraftsprojektörer för att diskutera hur man på bästa sätt kan förstärka regionala elnätet för att möjliggöra mer vindkraft. Bl a diskuteras hur man kan få till en stamnätsstation till i länet.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Möte/n med elnätsägare och vindkraftsprojektörer.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
6	1	2		
			<p>1. Regional systemanalys</p> <p>2. Ta fram ett verktyg som tar fram scenarierbilder över regionala energisystemet som är lätta att kommunicera till beslutsfattare m fl.</p> <p>3. T o m 2014.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
6	1	3		
			<p>1. Regional fjärrvärmesamverkan</p> <p>2. Nätverk för Dalarnas fjärrvärmeföretag för att minska primärenergianvändningen, växthusgasutsläppen och effektbehovet för uppvärmning i Dalarna.</p> <p>3. Löpande.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
6	1	4	<p>4. Bilda temagrupp Hållbara energisystem under Byggdialogen. Ta fram handlingsplan för 2015 med sikte på hur arbetet bidrar till att nå energi- och klimatstrategins mål för 2020 och 2050. Exempel på aktiviteter i handlingsplanen: Genomföra 4 möten, undersöka olika prismodeller för fjärrvärmens utifrån incitament för energieffektivisering hos fastighetsägare och effekterna på energisystemet, ta fram 10 goda exempel.</p>	
			<p>1. Testbädd solenergi</p> <p>2. Nationell Testbädd för nya solenergilösningar med fokus på teknik- och affärsutveckling.</p> <p>3. 2013-2015.</p> <p>4. Utveckla samverkansformer mellan de deltagande organisationer (ca 20).</p>	Högskolan Dalarna (SP koordinatör)
6	1	5		
			<p>1. Ny fjärrvärmeledning mellan Falun och Borlänge - optimera dess användning</p> <p>2. Falu Energi och Vatten och Borlänge Energi bygger gemensamt en fjärrvärmeledning som binder ihop näten för att kunna utnyttja kapaciteten i respektive nät mer effektivt för ökad resurseffektivisering. Deras gemensamma bolag Grundledningen AB kommer optimera användningen av ledningen för största systemnytta.</p> <p>3. Ledningen klar i början på hösten 2014.</p> <p>4. Byggandet av ledningen. Träffar mellan Falu Energi och Vatten, Borlänge Energi, Stora Enso och SSAB för att se till att ledningen skapar största möjliga systemnytta.</p>	Falu Energi och Vatten, Borlänge Energi, Stora Enso och SSAB
6	1	6		
7	0	0	Tvårsektoriellt arbete	
7	1	0	Utbildning, folkbildning och information	HDa samordnar VP:n
			<p>1. Energiingenjörsprogrammet</p> <p>2. Utveckling av det nya energiingenjörsprogrammet. www.du.se.</p> <p>3. 2013-2016.</p> <p>4. Framtagning av kurser i samråd med branschrådet.</p>	Högskolan Dalarna
7	1	1		

7	1	2	<p>1. Högskolans riktade seminarier till olika branscher</p> <p>2. Seminarier i samarbete med olika organisationer för att diskutera aktuella problem och ämnen.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Energieffektivisering i byggnader (med Byggdialogen), Solel (med Högskolan i Gävle, GBR m.fl.), distribuerad elgenerering (med elnätsföretagen).</p>	Högskolan Dalarna, m.fl.
7	1	3	<p>1. Konferens VM 2015</p> <p>2. Engångskonferens om smarta energisystem.</p> <p>3. 2013-2015.</p> <p>4. Planera och organisera konferensen.</p>	Länsstyrelsen, Stiftelsen Teknikdalen
7	1	4	<p>1. Folkbildning som del av energi- och klimatstrategin</p> <p>2. Dalarnas Bildningsförbund genomför med stöd av Energimyndigheten och Länsstyrelsen folkbildningsinsatser för att skapa insikt och ge människor redskap att förändra sitt beteende och göra en personlig energiomställning.</p> <p>3. Nov 2012 t o m nov 2014.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	Dalarnas Bildnings- förbund
7	1	5	<p>1. Dalarnas årliga energiseminarium</p> <p>2. Årligt seminarium för EnergiIntelligent Dalarna.</p> <p>3. Pågående.</p> <p>4. Planera, organisera och följa upp seminariet 20:e maj 2014 med fokus om transporter samt planera och organisera 2015 års seminarium.</p>	Länsstyrelsen, m.fl.
7	2	0	Strategiskt stöd till kommunerna	Länsstyrelsen samordnar VP:n
7	2	1	<p>1. Dalakommunernas energi- och klimatnätverk</p> <p>2. Arrangera möten och stödja kommunerna i deras strategiska arbete att genomföra åtgärder enligt kommunernas energi- och klimatstrategier samt åtgärder i den egna verksamheten i enlighet med energieffektiviseringsstödet.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Arbetsplan för arbetet mot kommunerna. Kommunbesök för att stärka den interna energisamordningen inom kommunerna, administrera utbildningar som Energimyndigheten ordnar, stöd för användandet av EnergiWebb Dalarna, ta fram arbetsplan och mål för nätverket.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
7	2	2	<p>1. Energi- och klimatrådgivningsnätverket i Dalarna</p> <p>2. Stödja och utveckla energi- och klimatrådgivarna i Dalarna samt involvera dem i aktiviteter och projekt.</p> <p>3. Löpande uppdrag åt Energimyndigheten.</p> <p>4. Nätverksträffar med utbildning, planering av gemensamma aktiviteter och stöd för olika engagemang.</p>	GDE
7	2	3	<p>1. Tillsyn och vägledning inom PBL (fysisk planering)</p> <p>2. Länsstyrelsen ger vägledning och stöd till kommunerna inom PBL, bland annat för översiktsplaner, detaljplaner och byggtillsyn. För detaljplaner har Länsstyrelsen även tillsyn. Insatserna är relevanta för transportbehovet, möjligheten att ansluta fjärrvärme, samt vindkraftsetablering. Vägledningen görs bland annat genom nätverket med kommunernas planarkitekter som träffas två gånger per år.</p> <p>3. Löpande.</p> <p>4. Specifika insatser med beröring på energi- och klimat: a) Framtaget PM om Energiaspekter i fysisk planering används för att förbättra Länsstyrelsens interna process med vägledning och tillsyn inom PBL. b) En sammanfattande redogörelse för länsstyrelsens synpunkter i fråga om statliga och mellankommunala intressen, som kan ha betydelse för översiktsplanens aktualitet, kommer under våren att sändas till kommuner i länet.</p>	Länsstyrelsen Samhällsbyggnad
7	2	4	<p>1. Energi- och klimatrelaterad information till kommunfullmäktige</p> <p>2. Presentation på kommunfullmäktige i respektive kommun. Presentation av regionala och kommunala energi- och klimatstrategier och materialet "Besluta klimatsmart – grundkurs i klimat- och energifrågor för politiker i Dalarna". De ca 30 min på kommunfullmäktige sker i dialogform.</p> <p>3. Hösten 2013 t o m 2014.</p> <p>4. Se punkt 2.</p>	Dalarnas Bildnings- förbund
7	2	5	<p>1. Nationellt projekt för kommunal energistatistik, SKL-projektet</p> <p>2. Undersöker förutsättningarna för att ta fram ett liknande projekt som EnergiWebb Dalarna för hela Sverige.</p> <p>3. Första etappen avslutas i början av 2014. Eventuellt fortsättningsprojekt.</p> <p>4. Se punkt 2 och 3.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
7	3	0	Nationellt och internationellt tvärsektorielt arbete	Länsstyrelsen samordnar VP:n
7	3	1	<p>1. Länsstyrelsens energi- och klimatsamordning (LEKS)</p> <p>2. LEKS tar över efter pilotlänen och kommer gemensamt med alla län stärka Länsstyrelsernas energi- och klimatarbete.</p> <p>Länsstyrelsen Dalarna ingår i både styrgrupp och arbetsgrupp.</p> <p>3. Åtminstone under 2014, förhoppningsvis löpande.</p> <p>4. Insatser 2014: En arbetsgrupp på 5 personer (varav en från Dalarna) genomför insatser och samordnar ett 10-tal projekt för att stärka Länsstyrelsernas energi- och klimatarbete.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
7	3	2	<p>1. Östersjösamarbete</p> <p>2. Medverka i genomförandet av Östersjöstrategins energi- och hållbarhetsfrågor.</p> <p>3. 2012-</p> <p>4. Medverka vid nätverksmöten, söka samverkansprojekt och delta i erfarenhetsutbyte.</p>	Länsstyrelsen Näring
7	3	3	<p>1. EFFECT</p> <p>2. Flaggskeppsprojekt inom Östersjöstrategin för bildande av nätverk och erfarenhetsutbyte bland regioner i länder kring Östersjön i energifrågor.</p> <p>3. 2013-2015.</p> <p>4. Delta i projektmöten och "pear-to-pear-visits". Aktivt delta i sökandet av partners och finansiering för ett större genomförandeprojekt samt bildande av Nordiskt nätverk av regioner i energifrågor.</p>	Länsstyrelsen Näring

7	3	4	<p>1. Gränskommittén 2. Samarbete mellan Dalarnas län och Hedmarks Fylke för att möta gemensamma utmaningar. 3. Löpande. 4. Energi är ett prioriterat område för Gränskommitténs verksamhet.</p>	Länsstyrelsen Näring
8	0	0	Administration, kommunikation och uppföljning	Länsstyrelsen samordnar VP:n
8	1	1	<p>1. Administration kring möten inom EID 2. Kalla till och förbereda styrgruppsmöten, samordningsmöten och nätverksträffar samt skriva minnesanteckningar. 3. Löpande. 4. Enligt plan 4 styrgruppsmöten, 6 samordningsmöten och 2 nätverksträffar.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
8	1	2	<p>1. Administration av EID - stöd till nätverk/processer, verksamhetsplanering, uppföljning 2. Hantera de lite större frågorna inom EID som inte direkt kan härledas till att förbereda ett möte, exempelvis verksamhetsplanering, utveckling av EID, uppföljning, stöd till nätverken och processerna inom EID. 3. Löpande. 4. Insatser utöver det som direkt nämns i punkt 2. Stöd för dialogmöten inom processerna/nätverken för att ta fram långsiktiga VP.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
8	1	3	<p>1. Utnämning av Dalapiloter 2. EIDs processer/nätverk identifierar kandidater till att bli Dalapiloter. 3. Löpande. 4. Mål för 2014 är att utse några Dalapiloter.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
8	1	4	<p>1. Hemsidan och ev nyhetsbrev 2. Administrera och koordinera uppdateringen av EID's hemsida. EID samordningsgrupp är aktiva att meddela det som ska tas upp på hemsidan. Administrera nyhetsbrevet som i stor utsträckningen hänvisar till hemsidan och nyhetsbrevet blir i princip reklam för hemsidan. 3. Löpande. 4. Flytta över hemsidan till ny plattform, löpande uppdatera hemsidan. Skicka ut 2 nyhetsbrev, lämpligen 2-3 veckor efter nätverksträffarna.</p>	Länsstyrelsen Energisam.
<p>GDE = Gävle Dala Energikontor LRF = Lansmännens Riksförbund BDD = Byggdialog Dalarna Lst = Länsstyrelsen Dalarna GBR = Green Business Region RD = Region Dalarna DBf = Dalarnas Bildningsförbund LEKS = Länsstyrelsernas energi- och klimatsamordning HVV = High Voltage Valley Länsstyrelsen Energisam. = Gruppen energisamordnare på Länsstyrelsen. Gruppen sköter bl a EID:s sekretariat men gör även andra insatser inom energi- och klimatområdet. EMC = Energi- och MiljökompetensCentrum</p>				